

А К Т

лісопатологічного обстеження насаджень на доцільність призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів по дочірньому підприємству "Томашпільський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс"

"23" липня 2025 року

селище Томашпіль Тульчинського району
Вінницької області

Нами, завідувачем сектору нагляду, обліку та прогнозу філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Віталієм СТЕГНЯКОМ (відповідно до листа Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісогосподарського підприємства "Віноблагроліс" (далі ВОКСЛП "Віноблагроліс") від "11" липня 2025 року № 291), начальником відділу лісового господарства ВОКСЛП «Віноблагроліс» Богданом ВАСЮТОЮ, в. о. директора дочірнього підприємства "Томашпільський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" Володимиром НИКОЛАЙЧУКОМ в період з 21.07 по 23.07.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Томашпільський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Обстеженням встановлено наступне:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування								категорія лісів	Причини призначення заходів	Орієнтована інтенсивність проведення заходів, %
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Томашпільська ділянка															
5	1	3.7		3.7	9АКБ1КЛТ	46	0.70	1А	19	22	150	3	бура ядрово-заболонна гниль акації, вертицильоз кленів	20	
6	14	4.0		4.0	10СЗ+АКБ+ЧШ	46	0.65	1А	21	24	280	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5	
6	16	1.3		1.3	8СЗ2ЛПД+ЧШ+КЛГ	46	0.70	1Б	22	24	290	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	10	
8	2	0.4		0.4	8ГЗ(66)2ГЗ(40)+ДЗ+ЧШ	66	0.50	3	20	26	120	3	некроз граба, судинний мікоз дуба (офіостомоз)	20	
9	2	2.4		2.4	4ДЗ4Я32ГЗ	56	0.70	1	19	24	200	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз (офіостомоз) дуба, некроз ГЗ	10	
9	8	2.9		2.9	3ЯЗ3КЛГ1ЯВ1КЛП1БРС1ГЗ+АКБ+ЧШ	23	0.80	1А	16	18	140	3	халаровий некроз ясеня, некроз ГЗ, вертицильоз кленів, бура ядрово-заболонна гниль акації	10	
10	2	5.8		5.8	5ДЗ4ГЗ1ЯЗ+КЛП+ЧШ	56	0.80	1	20	26	250	3	судинний мікоз дуба, халаровий некроз ясеня, некроз ГЗ	10	
10	13	1.4		1.4	10ДЗ	46	0.60	1А	19	24	180	3	судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	10	
13	7	5.0		4.3	7ГЗ2ЯЗ1КЛП+ЧШ	85	0.55	2	22	24	190	3	некроз граба, халаровий некроз ясеня, вертицильоз кленів	15	
13	9	15.4		7.2	5ЯЗ5ГЗ	91	0.59	2	25	30	220	3	некроз граба, халаровий некроз ясеня, стовбурові шкідники	10	
15	7	3.2		3.2	7ГЗ1КЛГ1ЛПД1ЧШ	61	0.60	2	20	22	170	3	некроз граба, вертицильоз кленів	5	
16	7	0.6		0.6	10ДЗ+ГЗ	61	0.70	2	19	24	210	3	судинний мікоз (офіостомоз) дуба, некроз граба	10	
16	8	0.4		0.4	9АКБ1ОС+ЯЗ+ЧШ	51	0.60	1	18	24	140	3	бура ядрово-заболонна гниль акації, халаровий некроз ясеня	30	
22	12	1.9		1.9	7ЯЗ2КЛГ1ГЗ	69	0.60	1	24	28	220	3	халаровий некроз ясеня, вертицильоз кленів, некроз граба	20	
27	7	1.0		1.0	8ДЗ2СЗ+ЧШ	51	0.70	1	20	26	240	3	поперечний рак дуба, судинний мікоз (офіостомоз) дуба	5	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
27	9	14.5		2.7	4Я36ГЗ+ЧШ+ДЗ	91	0.60	2	26	40	240	3	некроз граба, халаровий некроз ясеня	10
30	3	0.8		0.8	9Я31ЯВ+ДЗ	66	0.80	1	24	26	300	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз дуба	10
40	4	1.6		1.6	4Д34Г31ЛПД1КЛП	86	0.55	2	22	28	170	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	20
40	8	1.5		1.5	6Г32Д32ЛПД+КЛГ+ЧШ	80	0.60	3	22	24	190	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	20
40	12	4.6		4.6	4Д34Г32ЛПД+КЛГ	86	0.60	2	22	28	200	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	5
40	16	8.7		8.7	5Д33Г32ЛПД+КЛП+СЗ	81	0.60	2	22	26	200	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	10
41	2	3.3		3.3	5Д32Г33ЛПД+ЧШ	81	0.60	2	22	26	200	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	10
41	4	5.5		5.5	5Д33Г31ЛПД1ЧШ	81	0.60	2	23	28	200	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	10
41	5	10.3		10.3	6Д32Г31ЧШ1ЛПД+ЯЗ+КЛП	81	0.60	2	23	26	200	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	10
41	6	1.5		1.5	4Д33ЛПД1КЛГ1Я31ГЗ	76	0.70	2	22	26	230	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	15
50	3	25.7		19.9	9Г31ДЗ	89	0.60	3	20	28	170	3	некроз граба, судинний мікоз дуба	5
51	19	7.3		7.3	4ДС1Я35ГЗ+КЛГ	91	0.65	2	24	40	235	3	некроз граба, судинний мікоз дуба, поперечний рак ДЗ, халаровий некроз ясеня	5
51	21	0.9		0.9	10ДЗ+ГЗ	91	0.60	2	23	32	260	3	судинний мікоз дуба, некроз граба, стовбурові шкідники	10
52	8	3.5		3.5	10ДЗ	91	0.65	2	23	30	265	3	судинний мікоз дуба, поперечний рак дуба, стовбурові шкідники	10
58	2	0.4		0.4	3Я33КЛГ1ЧШ2ЯЛЕ1СЗ	36	0.50	1А	16	18	130	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз (офіостомоз) дуба	30
58	3	0.9		0.9	5Я33С32ЧШ+АКБ	25	0.70	1А	13	12	145	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз (офіостомоз) дуба	10
58	8	0.4		0.4	6Я32КЛП1ЧШ1ГШЗ	40	0.50	1	16	18	100	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз (офіостомоз) дуба	10
59	11	2.8		2.8	10ДЗ+ЯЗ	60	0.70	2	19	26	220	3	судинний мікоз дуба, халаровий некроз ясеня, стовбурові шкідники	5
59	14	0.9		0.9	10ЯЗ+ДЗ+АКБ+СЗ+ЧШ	65	0.75	1А	27	32	360	3	халаровий некроз ясеня, стовбурові шкідники	10
60	15	0.7		0.7	10ЯЗ	80	0.60	1	25	32	260	3	халаровий некроз ясеня, стовбурові шкідники	15
60	16	1.9		1.9	10ДЗ+ГЗ+ЯЗ	70	0.60	2	21	30	230	3	судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	10
60	18	1.8		1.8	10ГЗ+ЧШ	76	0.75	3	19	24	200	3	некроз граба, стовбурові шкідники	5
67	10	2.2		2.2	9Я31ДЗ+ЧШ	79	0.60	3	19	24	170	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз (офіостомоз) дуба, бура ядрово-заболонна гниль акації	5
67	12	4.1		4.1	10ДЗ+КЛГ+АКБ	61	0.60	1	20	26	200	3	судинний мікоз дуба, вертицильоз кленів, бура ядрово-заболонна гниль акації	5
68	6	2.3		2.3	8Д31Я31ЯЗЛ	81	0.70	3	19	26	200	3	судинний мікоз (офіостомоз) дуба, халаровий некроз ясеня	20
68	19	6.6		6.6	9Д31ЯЗ	76	0.70	2	21	24	250	3	судинний мікоз (офіостомоз) дуба, халаровий некроз ясеня	15
69	11	2.6		2.6	5КЛГ4АКБ1ЯВ	56	0.65	1	21	24	190	3	бура ядрово-заболонна гниль акації, вертицильоз кленів	16
69	16	1.5		1.5	6С33КЛГ1ЯВ+ДЧР	45	0.70	1А	19	26	210	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
69	17	4.1		4.1	4КЛГ2ЯВ2С31Д31АКБ	45	0.80	1	17	18	190	3	вертицильоз кленів, судинний мікоз дуба, бура ядрово-заболонна гниль акації, стовбурові шкідники	5
98	12	1.4		1.4	10СЗ	43	0.70	1	18	22	240	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	10
101	3	14.0		14.0	10ДЗ	94	0.70	3	19	26	210	3	судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	10
103	5	1.7		1.7	5Д35ЯЗ+ЧШ+КЛГ	69	0.65	1	23	32	275	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз дуба, трутовик дубовий, бура ядрово-заболонна гниль акації	10
103	6	2.5		2.5	5Д35КЛГ+ДЧР	79	0.70	2	23	28	290	3	судинний мікоз дуба, вертицильоз кленів	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
105	5	12.1		12.1	9ДЧР1ЯЗ+АКБ	54	0.85	1А	24	28	320	3	халаровий некроз ясеня, бура ядрово-заболонна гниль акації	5
105	7	0.8		0.8	7ЯЗ3АКБ+ДЗ	69	0.70	1	25	28	265	3	халаровий некроз ясеня, бура ядрово-заболонна гниль акації	10
113	16	2.0		2.0	7Г32КЛГ1ЛПД+ДЗ+ЧШ	61	0.80	2	19	18	200	3	некроз граба, вертицильоз кленів	10
113	19	0.8		0.8	10ДЗ	70	0.70	1	23	28	290	3	судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	5
113	21	1.3		1.3	8Г31КЛГ1ЧШ+ДЗ+БРС	41	0.80	2	16	16	150	3	некроз граба, вертицильоз кленів	10
Разом ВСР				182.4										
Ямпільська ділянка														
2	2	1.4		1.4	10ДЗ+ЧШ	67	0.65	2	18	22	200	3	судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	10
2	4	8.6		3.6	7ЯЗ3ДЗ+ЧШ	82	0.70	1	24	30	290	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	5
5	10	2.2		2.2	9ЯЗЛ1ДЗ	64	0.70	3	17	22	160	3	халаровий некроз ясеня, судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	10
5	12	3.0		3.0	10ДЗ	73	0.70	2	21	28	250	3	судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	10
5	14	0.6		0.6	10ДЗ+ДЧР+КЛГ	45	0.70	2	16	18	150	3	судинний мікоз дуба, стовбурові шкідники	10
18	4	5.0		5.0	8Д32КЛЯ+ЯЗ+КЛГ	70	0.60	2	19	26	170	3	судинний мікоз дуба, стовбурові гнилі	10
Разом ВСР				15.8										
ВСЬОГО ВСР:				198.2										

Загальна обстежена площа по ДП "Томашпільський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс" складає 198.2 га. По причинах розладнання (за переважаючим збудником хвороби/шкідником) в загальному по підприємству:

- некроз граба - 87.1 га
- судинний мікоз дуба (офіостомоз) - 57.2 га
- халаровий некроз ясеня - 33.9 га
- соснові лубоїди - 8.2 га
- бура ядрово-заболонна гниль акації - 6.7 га
- вертицильоз кленів - 4.1 га
- поперечний рак дуба - 1.0 га

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою сосна звичайна (СЗ) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий (*Tomicus minor*) та лубоїд сосновий великий (*Tomicus piniperda*), в меншій мірі - короїд вершинний (*Ips acuminatus*) та комплексом златок, про що свідчать наявність характерних ходів та бурової муки під корою дерев. Під деревами є в наявності сліди життєдіяльності у вигляді "стрижених" пагонів від 3 до 7 шт. на м². Насадження сосни звичайної (СЗ) характеризуються слабким ступенем пошкодження (до 5%), в наявності також сухостійні дерева, дерева зі зламаними кронами, в переважній більшості поодинокого розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

Обстежені насадження листяних порід характеризуються переважно поодиноким та груповим характером всихання, слабого та середнього ступенів пошкодження. Основними патологіями, що призводять до всихання дерев листяних порід є хвороби некрозного та судинного характеру: судинний мікоз (офіостомоз) дуба, халаровий некроз ясеня, некроз граба, вертицильоз клена, тощо. Збудниками хвороб лісу, є грибові хвороби, які заражають дерева базидіоспорами через обламані гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок.

Вищеперераховані насадження характеризуються відпадом дерев що мають переважно верхівковий тип відмирання, що проявляється у вигляді всихання скелетних гілок 1 та 2 порядків, суховершинністю, також наявні водяні пагони на стовбурах всихаючих дерев (як один із головних показників ослаблення дерев). Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає халаровому некрозу ясена (відповідно дерева ЯЗ), судинному мікозу (дерева породи ДЗ). В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 2/3 до 3/4 крон. Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, а саме у видовому плані найчастіше зустрічаються: на дубі - трутовик дубовий несправжній (*Phellinus igniarius*), на грабові - беркандера обпалена (*Bjerkandera adusta*), та інші види трутовиків, що теж призводять до появи та розповсюдженню у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей.

Обстежені насадження акації білої (АКБ) в кв 5 вид 1 на пл. 3.7 га, кв. 16 вид. 8 на пл. 0.4 га та в кв. 69 вид. 11 пл. 2.6 га Томашпільської дільниці всихають внаслідок ураження дерев бурою ядрово-заболонною гниллю, що спричиняє суховершинність, сухобочини, а на кінцевому етапі - всихання всього дерева. Ступінь пошкодження - середній. Розподіл сухостійних та всихаючих дерев груповий (в групах від 3 до 5 дерев, зустрічаються поодинокі групи до 10 дерев).

Насадження в кв. 27, вид. 7 на площі 1.0 га в Томашпільській дільниці вражено поперечним раком дуба (викл. *Pseudomonas quercina*) в слабкому ступені пошкодження (до 5%).

Також в обстежених насадженнях наявний вітровал минулих років поодинокого та групового характеру. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Основними виявленими видами на ЯЗ – лубоїд ясеневий строкатий (*Hylesinus fraxini*) та лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus*). Переважна кількість дерев що відноситься до сухоостою минулих років - вражена стовбуровими шкідниками родин златок, в незначному відсотку – представниками родини вусачів.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні, буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, дугоподібно зігнуті дерева.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження стовбурових шкідників, хвороб лісу, та відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 198.2 га у 2025 році.

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2016 року ДП "Томашпільський райагроліс", представленого для лісопатологічного обстеження:

Примітка: *відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводитимуться силами лісової охорони ДП "Томашпільський райагроліс". На момент обстеження роботи по відведенню лісосік до рубки знаходяться на початковій стадії.*

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Всі виявлені даним обстеженням осередки шкідників та хвороб лісу поставити на облік до Книги обліку шкідників та хвороб лісу.
2. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центрально-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.

3. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
4. Для недопущення розповсюдження хвороб лісу та стовбурових шкідників, з метою збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів (ВСП) необхідно провести в максимально стислі терміни.
5. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку та поширення осередків стовбурових шкідників в суміжних насадженнях.

Акт складений в чотирьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центрально-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ВОКСЛП "Вінобагроліс";
- 4-й - ДП "Томашпільський райагроліс" ВОКСЛП "Віноблагроліс"

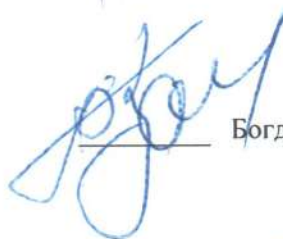
ПІДПИСИ:

Завідувач сектору нагляду, обліку та прогнозу філії
"Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"

Віталій СТЕГНЯК

Начальник відділу лісового господарства ВОКСЛП
«Віноблагроліс»

Богдан ВАСЮТА

В. о. директора ДП "Томашпільський райагроліс"

Володимир НИКОЛАЙЧУК